

Alicja Pstyga
Gdańsk

TERMINOLOGIA W ROSYJSKICH TEKSTACH PRASOWYCH JAKO PROBLEM TRANSLATORYCZNY

Zarys treści: Terminy obecne w niespecjalistycznych tekstach prasowych, w których pojawiają się one jako rezultat procesów komunikacyjno-nazewniczych, utrudniając ich odbiór, zwracają uwagę odbiorcy. Niezrozumiałe dla odbiorcy niespecjalisty z określonej dziedziny mogą być postrzegane jako elementy konotujące swoistą obcość stylistową i stylistyczną. Na przykładzie rosyjskich tekstów publicystycznych, które oceniam z perspektywy przekładu na język polski, staram się dowieść, że stosowana w nich terminologia specjalistyczna z różnych dziedzin jest elementem trudnym, wymagającym w pracy nad przekładem nie tylko szczególnej uwagi, ale też znajomości systemów terminologicznych.

Świat mediów jest niezwykle różnorodnym, ale też fragmentarycznym i zmiennym obrazem rzeczywistości, w którym te same lub podobne informacje powtarzają się w różnych konfiguracjach, a odbiorca skupia uwagę na wybranym szczególe. W przekazie medialnym zawsze ważne jest słowo – odpowiednio do intencji nadawcy dobrane, zgodnie z zasadą, że „Wszystko jest ważne, jeśli przyciągnie uwagę odbiorcy” (Kozłowska 2006: 123, zob. także Mrozowski 1991, Kunczik, Zipfel 2000, McQuail 2007, *Язык СМИ* 2008). Do tego typu środków językowych należą również stosowane w nich terminy. Nawiązując więc do hasła konferencji oraz kluczowych zagadnień: jakość tłumaczeń, intertekstualność w przekładzie tekstów (specjalistycznych), dydaktyka przekładu, chciałabym zwrócić uwagę na jednostki terminologiczne w tekstach prasowych.

Terminy obecne w przekazach medialnych – zwłaszcza niespecjalistycznych, w których pojawiają się one w sposób naturalny, niewymuszony, a raczej jako rezultat potrzeb komunikacyjno-nazewniczych – zgodnie z tenden-

cjami rozwojowymi współczesnych języków, a mianowicie terminologizacją, intelektualizacją języka ogólnego oraz internacjonalizacją słownictwa i okcydentalizacją – mogą więc zwrócić uwagę odbiorcy i pomóc w interpretowaniu oraz wartościowaniu rzeczywistości. Jednakże te same jednostki utrudniają odbiór tekstów prasowych przez to, że są niezrozumiałe dla odbiorcy, który nie jest specjalistą z określonej dziedziny, i dlatego mogą być postrzegane jako elementy konotujące swoistą obcość stylową i stylistyczną (Dickel 2003, Kiełlar 2003, Pstyga 2008).

Terminy niewątpliwie odgrywają ważną rolę w semantycznej organizacji tekstów medialnych. Jest to wynik powiązań z rzeczywistością – uwarunkowaniami pozajęzykowymi i aktualnymi potrzebami komunikacyjnymi, które sprzyjają wyzyskiwaniu terminologii różnych dziedzin w procesie tworzenia i interpretacji tekstu, aczkolwiek część z nich pojawia się ze względu prestiż i modę na jednostki obce. W mediach, jak wiadomo, wybory środków językowych są podporządkowane oddziaływaniu na odbiorcę, który w procesie interpretacji tekstów medialnych winien rozpoznać w nich intencje komunikacyjne, postawę nadawcy i przyjęty punkt widzenia, którego pochodną jest przedstawiany obraz rzeczywistości – istotne może więc okazać się na przykład terminologiczne nacechowanie stylistyczne jednostek tekstowych. Tekst staje się bowiem zintegrowaną całością znakową dzięki założeniom nadawcy i hipotezom interpretacyjnym odbiorcy (Dobrzyńska 1993). Nadawca i odbiorca przekształcają znaczenia części składowych tekstu w globalny sens, muszą zatem odwoływać się do kontekstu, co oznacza włączenie – w ramach interpretacji – szeroko rozumianego tła kulturowego (mieści się w nim podstawowa wiedza encyklopedyczna i elementarna wiedza o języku), sposobu wartościowania, perspektywy i punktu widzenia nadawcy oraz odbiorcy, a więc zagadnień bezpośrednio wiążących się zarówno z doбором jednostek strukturalnych tekstu, jak i z semantyką rozumienia (Langacker 2001, Waszakowa 1998, Pstyga 2008). Chodzi zatem o interpretację tekstu językowego z punktu widzenia odbiorcy, w której podkreśla się ciągłość między językiem a wiedzą o świecie oraz ich wzajemne przenikanie się, bez ustalenia granic między językiem a doświadczeniem (Waszakowa 1998: 24). Uwaga ta wydaje się istotna w odniesieniu do interpretacji terminów stosowanych w tekstach medialnych.

Różnorodność przekazów medialnych sprawia, że równie skomplikowany jest przekład tych tekstów, w tym przekład tekstów prasowych, m.in. z uwagi na ich zróżnicowanie pod względem tematycznym oraz językowym. Problem ten dotyczy zwłaszcza publicystyki, która jako dziedzina komunikacji społecznej dotyczy sfery życia społecznego, a jej osobliwością jest wewnątrz-

nie zróżnicowany styl i specyficzny sposób operowania słowem, włączający problem kulturowych uwarunkowań zastosowanych jednostek językowych – w tekście modyfikowanych przez kategorię punktu widzenia autora wypowiedzi oraz kontekst. Przekłady tekstów publicystycznych są zatem wdzięcznym materiałem do obserwacji podejmowanych rozwiązań tłumacza z punktu widzenia teorii (w tym krytyki) przekładu, praktyki oraz dydaktyki tłumaczenia. Na ich przykładzie można wykazać, jak dużym problemem wciąż pozostaje umiejętność praktycznego zastosowania zasady wierności translatorskiej i poprawności językowej tekstu przełożonego (por. m.in. Dąmbska-Prokop 2005, Pstyga, Rogowska 2008), na co wpływa również stosowana w tekstach niespecjalistycznych terminologia¹ z różnych dziedzin nauki (w zależności od poruszanej tematyki, np. z zakresu informatyki, ekonomii, finansów, prawa), która w pracy nad przekładem – niezależnie od ogólnie przyjętych prawidłowości translatorycznych (termin należy zastąpić terminem) jest jednak elementem trudnym, wymagającym nie tylko szczególnej uwagi, ale przede wszystkim znajomości systemów terminologicznych. Jak pisze B. Kielar, „Mechanizmy językowe u zawodowych tłumaczy funkcjonują w ten sposób, że wyraz w jednym języku pobudza związki znaczeniowe w systemie drugiego języka w ramach określonego mikrosystemu tematycznego i stylistycznego. Stąd też np. największą trudność sprawia tłumaczowi konferencyjnemu [co można uogólnić – A.P.] przejście do nowej tematyki lub zmiana stylu, np. pojawienie się terminu prawnego w tekście o tematyce ogólnej albo zmiana stylu z oficjalnego na poufaly” (Kielar 2003: 30).

Podstawą materiałową są zatem rosyjskie teksty publicystyczne, które oceniam z perspektywy przekładu czy możliwości ich przekładu język polski, a więc podwójnych zabiegów interpretacyjnych oraz problemu doboru i poszukiwania odpowiedników dla wyróżnionych w przytoczonych poniżej fragmentach tekstów. Dlatego też spośród różnych koncepcji ekwiwalencji w przypadku przekładu prasowych tekstów publicystycznych najważniejsza jest koncepcja ekwiwalencji dynamicznej (pragmatycznej, kognitywnej), uwzględniającej reakcję odbiorców, gdy wierność sensowi – przy podobieństwie formalnym jednostek tekstowych i funkcjonalnym tekstów oryginału i przekładu – podporządkowana jest funkcji komunikacyjnej przekładu, dostosowanej do potrzeb odbiorców przekładu (*Mała encyklopedia przekładoznawstwa* 2000: 68–75, hasło *Ekwiwalencja*, Kielar 2003, Комиссаров 1980, Швейцер 1988) i uwzględniającej przy wyborze środków językowych efekt

---

¹ Na ten problem zwraca uwagę wielu autorów publikacji zamieszczanych m.in. w tomach z serii *Języki specjalistyczne, Komunikacja specjalistyczna* wydawanych przez Uniwersytet Warszawski.

stylistyczny tekstu. Jeśli chodzi o ekwiwalenty przekładowe jednostek terminologicznych, to należy zadbać, aby w tekście przekładu były one symetryczne – z odniesieniem do tych samych pojęć jako elementów tezaurytu i systemu terminologicznego danej dziedziny – względem jednostek językowych (terminologicznych) oryginału (zob. Dąbmska-Prokop 2005, Dickel 2003, Majkiewicz 2003, Микоян 2008).

Odwołajmy się zatem do trzech wybranych z rosyjskich tygodników społeczno-politycznych „Итоги” oraz „Огонек” prasowych tekstów publicystycznych², ciekawych ze względu na aktualność ich tematyki, jak również użyte w nich terminy³.

Pierwszy z nich – *Прыжки в ширину* – jest artykułem analitycznym, w którym w kontekście światowego kryzysu finansowego stosowane są terminy z zakresu ekonomii, bankowości i finansów wraz z modną w prasie metaforą sportu:

Прыжки в ширину

Планка почти взята: рублю до верхней границы валютного коридора, объявленного главой Центрального банка Сергеем Игнатьевым, осталось всего ничего. [...] Удастся ли удержать рубль в коридоре? [...] По мнению большинства экспертов, возможности поддерживать курс валютными интервенциями у Банка России практически исчерпаны. Всего за три месяца, в течение которых ЦБ проводил плавную девальвацию, международные резервы сократились более чем на 30 процентов. [...]

Чтобы как-то выйти из этой ситуации и не допустить перехода девальвационной спирали еще в инфляционную, Банк России теперь вынужден помимо рыночных механизмов курсообразования использовать и административные. [...] (К. Угодников, „Итоги” 9.02.2009, 25)

Z dziedziny sportu – oprócz tytułu i zmodyfikowanej nazwy dyscypliny *Прыжки в ширину* (por. *прыжки в высоту* – БТСРЯ: 836) pojawia się w tekście zwrot *планка (почти) взята (взять планку* ‘прыгнуть на ка-

² Te (i tego typu) teksty tłumaczą studenci specjalizacji translatorycznej (na kierunku filologia rosyjska) m.in. w ramach przedmiotu przekład tekstów medialnych.

³ Podkreśleniem wyróżniam jednostki terminologiczne, na których koncentruję się w opisie. Oczywiście te same fragmenty przywołanych tekstów mogłyby posłużyć do zilustrowania innych ważnych z punktu widzenia przekładu problemów, jak np. przekład tytułów lub obecność elementów językowych nacechowanych kulturowo (zob. np. Pstyga 2008).

кую-л. высоту' (БТСРЯ: 836) z kwalifikatorem *спорт.* – pol. *pokonać poprzeczkę*). Jednostki te nie sprawiły kłopotów interpretacyjnych, ale od inwencji studentów zależał tym razem sposób ujęcia tytułu w przekładzie (silnej pozycji tekstowej, m.in. *Skoki wszecz czy Rekordowe skoki, Rekordowe skoki rubla*), jak i sposób przełożenia pierwszego zdania (*Poprzeczka niemal/prawie osiągnięta; Poprzeczka została prawie strącona*). Znacznie poważniejsze problemy wystąpiły w przypadku terminów specjalistycznych: *валютный коридор* (jednostka hasłowa zdefiniowana w słowniku specjalistycznym (НЭС: 184), pol. *korytarz walutowy* lub *wąz walutowy*), *валютные интервенции* (НЭС: 66; pol. *interwencje walutowe* – PRSH: 57; 135), *девальвационная/инфляционная спираль* (pol. *spirala deflacyjna/inflacyjna* – SFRP: 307). Sposób ich przełożenia przez studentów – głównie ze względu na ich międzynarodowy charakter – wprawdzie można uznać za właściwy, jednakże kontekst, w którym odpowiedniki terminów pojawiały się, dowodzi braku zrozumienia istoty przedstawianego problemu.

W kolejnym tekście – w felietonie *Интернет-ГОЭЛРО* – zgodnie z zapowiadaną w tytule tematyką pojawiają się terminy z zakresu internetyzacji:

Интернет-ГОЭЛРО

В центре внимания минкомсвязи РФ, завершившего подключение российских школ к Интернету, теперь окажется интернетизация следующих социальных объектов [...]. Это решение отменяет запланированную «старым» министерством программу «Связь в каждый дом», предполагавшую сначала обеспечить доступом в Интернет все домохозяйства России. Подключение к Интернету школ – ключевой момент, стимулирующий появление ПК с Интернетом в домах школьников. Причем, как рассказывали в компании «Синтерра», в обеих столицах и городах-миллионниках в любом доме уже присутствует не менее пяти коммерческих сетей ШПД, а операторы предоставляют услуги по разумным ценам. А что делать с остальной Россией?

В LETAIT-company считают, что главная задача властей – популяризовать Интернет и создавать конкуренцию, позволяющую продавать безлимитный Интернет по доступной для большинства граждан страны цене [...] при подключении к Интернету российских школ в удаленных населенных пунктах операторы развертывали оборудование, рассчитанное вовсе не на одного пользователя. Таким образом, клиенту, желающему подключиться к Интернету, придется оплачивать расходы только по организации последней мили.

Если городская администрация выступает единым фронтом со всеми государственными учреждениями, она становится мощным оптовым покупателем, что выгодно для провайдера [...] и он сможет предложить специальные тарифы на услуги. [...] (Е. Покатаева, „Итоги” 8.09.2008, 62)

W tym fragmencie studentom, którzy interpretowali, a następnie przekładali tekst, problemów przysporzyły następujące jednostki: ПК, сети ШПД, провайдер, (продавать) безлимитный Интернет, (оплачивать расходы по организации) «последней мили». O ile niektóre z nich są znane, jak abrewiatura⁴ ПК (PC – z ang. *personal computer*, ros. odpowiednik *персональный компьютер*, pol. *komputer osobisty*, przy zachowaniu abrewiatury PC – por. TM: 61; 98) czy провайдер (*provider* ‘dostawca usług internetowych’ – por. WSRP: 627) przy obecności leksemu *оператор*, to w przypadku pozostałych terminów i całych sformułowań, nieodnotowanych przez dostępne słowniki ogólne i specjalistyczne, ważne okazały się tzw. teksty paralelne lub konsultacje, jak przyznali studenci, a przede wszystkim kontekst. Jedną z tego typu jednostek tekstu jest *сеть ШПД*, przez studentów tłumaczona jako *Internet szerokopasmowy, łącze szerokopasmowe, sieci łączą szerokopasmowych, szerokopasmowy przekaz danych czy po prostu usługi internetowe*. Jeśli zaś chodzi o kolejne: (продавать) безлимитный Интернет, (оплачивать расходы по организации) «последней мили», to proponuję, aby przyjrzeć się kilku propozycjom studentów – chodzi o drugi akapit powyższego tekstu, który przytaczam w takiej formie, w jakiej tłumaczenia oddali studenci, bez korygowania ich błędów:

(1) W LETA IT-company uważają, że głównym zadaniem władzy jest popularyzowanie Internetu i tworzenie zdrowej konkurencji, pozwalającej bez limitu sprzedawać usługi internetowe w dostępnej cenie dla większości obywateli kraju, w cenie 150 rubli miesięcznie. W Sinterre potwierdzają, że jest to możliwe: przy podłączeniu rosyjskich szkół do Internetu w oddalonych od ludności punktach operatorzy rozwijali instalacje, przeznaczone dla większej grupy użytkowników. Takim sposobem, klientowi, życzącemu sobie podłączenie do Internetu, przyjdzie opłacić tylko koszty organizacji tzw. ostatniej mili (z przypisem: Z ang. **last mile**: w usługach internetowych termin na oznaczenie połączenia pomiędzy siedzibą klienta a centralą operatora).

(2) W firmie *Leta IT* uważa się, że głównym zadaniem władz jest popularyzacja Internetu i tworzenie zdrowej konkurencji. Pozwoliłoby to na sprze-

⁴ Warto w tym miejscu przywołać również artykuł S. Szadyko (Szadyko 2009).

daż nielimitowanego dostępu do sieci w przystępnej dla większości obywateli cenie 150 rubli miesięcznie. To całkiem możliwe, potwierdzają w *Synterra*: podczas wprowadzania Internetu do rosyjskich szkół znajdujących się na prowincji, operatorzy montowali instalacje przygotowane na obsługę większej ilości odbiorców. W ten sposób klient chcący podłączyć się do sieci będzie musiał jedynie pokryć koszty tzw. ostatniej mili (z ang. *last mile* – kanał łączący użytkownika końcowego z węzłem sieci dystrybucyjnej dostawcy usług telekomunikacyjnych).

(3) W LETAIT-company uważają, że głównym zadaniem władzy jest popularyzacja Internetu i tworzenie zdrowej konkurencji, pozwalającej sprzedawać nielimitowany Internet w dostępnej dla większości obywateli cenie 150 rubli miesięcznie. Jest to w pełni możliwe, potwierdzają w „Sinterze”: przy podłączaniu do Internetu rosyjskich szkół w odległych miejscowościach operatorzy instalowali aparaturę przeznaczoną dla niejednego użytkownika. W ten sposób klient chcący podłączyć się do Internetu, będzie opłacał wydatki tylko za organizację niedużego „ostatniego kroku”.

(4) W LETAIT-company uważają, że głównym zadaniem władzy jest popularyzacja Internetu i tworzenie zdrowej konkurencji, która pozwala sprzedawać nieograniczony Internet po dostępnej dla większości obywateli cenie rzędu 150 rubli za miesiąc. Jest to całkowicie możliwe, potwierdzają w „Sintierrie”: przy podłączaniu internetu do rosyjskich szkół oddalonych punktach zamieszkania, operatorzy sieci zakładali wyposażenie obliczone przecież nie na jednego użytkownika. W ten sposób klientowi, chcącemu podłączyć się do sieci, przyjdzie opłacić tylko koszty montażu „ostatniego odcinka”.

Autor trzeciego fragmentu tekstu *Оградостроительный комплекс* – w felietonie traktującym o nowobogackich (*новые русские*) w kontekście wznoszonych przez nich budowli – również tzw. małej architektury – wprowadza z kolei terminy z zakresu budownictwa:

Оградостроительный комплекс

[...] Новейший дачник с лихостью и размахом тратит деньги на новый забор. Причем лишь один из появившихся в нашем поселке заборов имеет европейский – то есть прозрачный – вид. Все остальные – глухие, мощные, грозные.

На заборы даже появилась местная мода. Скажем, вдоль главной улицы выкупила участки компания военных моряков – у них столбы сложены из силикатного кирпича, а заборные доски сбиты внахлест и выкрашены в коричневый цвет. [...] В другом, примыкающем

садоводстве половина дачек огорожены заборами из рифленого железа: впечатление, как будто у всех разом съехала крыша. [...] Самый большой домина был обнесен и самым богатым забором с ковкой и литьем. [...] (Д. Губин, „Огонек” 28.09.2009: <http://www.kommersant.ru/doc.aspx>)

[...] Nie, Rosjanin z rozmachem wydaje mnóstwo kasy na nowy płot. W mojej wiosce tylko jeden płot zbudowano na europejską modłę – to znaczy jest on przezroczysty. Wszystkie pozostałe są nie do sforsowania: wysokie, potężne, groźne. Narodziła się nawet specyficzna „płotowa” moda. Wzdłuż głównej ulicy działki wykupili marynarze – ci wzniesli ogrodzenia na podmurówce z cegieł, z ciasno przylegającymi sztachetami pomalowanymi na ciemny brąz. Na innej uliczce stoją płoty żeliwne. [...] Na naszym osiedlu [...] najbogatszy właściciel najokazalszej willi ogroził się dwumetrowym płotem z zabezpieczeniami. („Forum” 2.11.–15.11.2009, 80)

Zestawiając powyższy fragment z jego przekładem, można zauważyć, że wyróżnione jednostki terminologiczne, które mają dokładne odpowiedniki (zob. WST), zostały w nim w znacznym stopniu uogólnione, co w felietonie z pewnością nie ma większego znaczenia (w odróżnieniu od poprzednich tekstów), aczkolwiek czytelnika, który zechciałby porównać przekład z oryginałem, z pewnością zaskoczy zamiana w ostatnim zdaniu: *забор с ковкой и литьем* na *пłot z zabezpieczeniami*.

Terminy specjalistyczne w tekstach publicystycznych – ujmowane jako problem translatoryczny (również w ramach pracy dydaktycznej) – zakłócają spójność tekstu, tym samym zakłócają i utrudniają jego odbiór i komplikują pracę nad przekładem. Poczucie to wzmacnia częsty brak jednostek o charakterze terminologicznym w słownikach ogólnych języka rosyjskiego oraz w popularnych słownikach dwujęzycznych. W tej „skomplikowanej” sytuacji można czy należy dostrzec pozytywne aspekty zwłaszcza z punktu widzenia dydaktyki przekładu, a mianowicie wyrabianie nawyku sięgania po różne źródła, przede wszystkim słowniki i leksykony specjalistyczne. Stosowane w tekstach prasowych terminy tym samym przyczyniają się do poszerzania wiedzy pozajęzykowej – wiedzy encyklopedycznej z określonej dziedziny, refleksja zaś nad sposobem doboru ekwiwalentów przekładowych i poszukiwania w zakresie odpowiedników w wyspecjalizowanych materiałach leksyko-graficznych wpływa na poszerzenie zasobu leksykalnego tłumaczących oraz umiejętność wyboru spośród różnych środków stylistycznych (można tu mówić o potrzebie posługiwania się określonym słownictwem – słownictwem

z innego rejestru języka ze względu na poruszana tematykę – por. Majkiewicz 2003: 51, Dickel 2003).

Wybrane przykłady dowodzą, że dla potencjalnego tłumacza, szczególnie gdy jest nim student, terminy są pewnym zaskoczeniem i to, co nie razi studentów w języku rodzimych mediów, np. stosowanie jednostek terminologicznych i sięganie po metaforę, w przypadku przekładu jest utrudnieniem (dlatego przygotowując studentów do pracy nad przekładem tekstów medialnych, warto wykorzystywać teksty paralelne). Można więc mówić o zakłóceniach odbioru spowodowanych obecnością terminów w tekstach gatunkowo i stylistycznie odmiennych, przy czym w ramach poszukiwania oraz ustalania ekwiwalentów przekładowych należy podkreślić, że często ekwiwalenty te są niezrozumiałe dla niespecjalistów z określonej dziedziny i pozostają elementami konotującymi obcość, tym bardziej że ich semantyzacja nie zawsze jest możliwa na podstawie kontekstu. Z punktu widzenia odbiorcy, który nie ma odpowiedniej wiedzy językowej (i prawdopodobnie także pozajęzykowej) dającej możliwość konfrontacji oryginału i przekładu (zakładając, że ma on dostęp do obu tekstów), ekwiwalencja względem oryginału praktycznie nie ma znaczenia (por. Lewicki 2000). Przykłady te świadczą również o tym, że ekwiwalencja jest aktem jednostkowym, wynikającym przede wszystkim z doświadczenia tłumaczącego. Zawsze można bowiem zastanawiać się i rozważać, czy dany tekst i poszczególne jednostki tekstowe można (było) przełożyć inaczej, czyli lepiej. W ocenie tekstów przełożonych należy zawsze uwzględnić efekty stylistyczne i komunikacyjne tłumaczenia – tak istotne w przypadku przekładu tekstów prasowych. Wierność translatorska i poprawność językowa należą zatem wciąż do tych terminów podstawowych, których interpretacja wprawdzie jest różnorodna, jednakże umiejętność ich praktycznego zastosowania rodzi wiele problemów.

Literatura

- Borowska, A.P., 2005, „Obcość przekładu informatycznego”, *Języki Specjalistyczne*, t. 5: *Teksty specjalistyczne w kontekstach zawodowych i tłumaczeniach*, J. Lewandowski, M. Kornacka (red.), Warszawa, s. 165–171.
- Dąbmska-Prokop, U., 2005, „O tłumaczeniu tekstu prasowego. „Le Monde” – obserwacje dydaktyka”, [w:] *Między oryginałem a przekładem*, t. X: *Między tekstem a obrazem. Przekład a telewizja, reklama, teatr, film, komiks, Internet*, U. Kropiwiec, M. Filipowicz-Rudek, J. Konieczna-Twardzikowa (red.), Kraków, s. 181–201.

- Dickel, A., 2003, „Rodzaje ekwiwalencji przekładowej tekstów specjalistycznych”, *Języki Specjalistyczne*, t. 3: *Lingwistyczna identyfikacja tekstów specjalistycznych*, B.Z. Kielar, S. Grucza (red.), Warszawa, s. 134–146.
- Dobrzyńska, T., 1993, „Tekst”, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2: *Współczesny język polski*, J. Bartmiński (red.), Wrocław, s. 283–304.
- Kątny, A., 2001, „Kontakty językowe a słownictwo specjalistyczne”, [w:] *Języki fachowe, problemy dydaktyki i translacji*, A. Kątny (red.), Olecko, s. 17–25.
- Kielar, B.Z., 2003, *Zarys translatoryki*, Warszawa.
- Kozłowska, A., 2006, *Oddziaływanie mass mediów*, Warszawa.
- Kunczik, M., Zipfel, A., 2000, *Wprowadzenie do nauki o dziennikarstwie i komunikowaniu*, tłum. J. Łoziński i W. Łukowski, Warszawa.
- Langacker, R.W., 2001, „Kotwiczenie, kodowanie, dyskurs”, tłum. W. Kubiński, [w:] *Językoznawstwo kognitywne II: Zjawiska pragmatyczne*, W. Kubiński, D. Stanulewicz (red.), Gdańsk, s. 21–33.
- Lewicki, R., 2000, *Obcość w odbiorze przekładu*, Lublin.
- Majkiewicz, A., 2003, „Języki specjalistyczne w tekstach niespecialistycznych”, [w:] *Języki specjalistyczne: Zagadnienia dydaktyki i przekładu*, B. Mamet (red.), Katowice, s. 47–57.
- Mała encyklopedia przekładoznawstwa*, 2000, U. Dąmbska-Prokop (red.), Częstochowa.
- McQuail, D., 2007, *Teoria komunikowania masowego*, tłum. M. Bucholc, A. Szulżycka, Warszawa.
- Mrozowski, M., 1991, *Między manipulacją a poznaniem. Człowiek w świecie mass mediów*, Warszawa.
- Pstyga, A., Rogowska-Cybulska, E., 2008, „Między translatorską wiernością a poprawnością językową”, [w:] *Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza*, t. 3, A. Pstyga (red.), Gdańsk, s. 105–115.
- Pstyga, A., 2008, „Czytając rosyjską publicystykę: semantyka rozumienia, interpretacja, przekład i frazeografia rosyjsko-polska”, *Przegląd Rusycystyczny* 2008, nr 4, s. 58–69.
- Szadyko, S., 2009, „Abrewiacja jako pochodna tekstów specjalistycznych”, [w:] *Języki Specjalistyczne*, t. 9: *Wyraz – Tekst – Interpretacja*, M. Kornacka, M. Górnicz (red.), Warszawa, s. 98–116.
- Waszakowa, K., 1998, „Neologizmy tekstowe w świetle ram interpretacyjnych”, [w:] *Tekst. Analizy i interpretacje*, J. Bartmiński, B. Boniecka (red.), Lublin, s. 21–33.
- Комиссаров, В.Н., 1980, *Лингвистика перевода*, Москва.
- Микоян, А.С., 2008, „Проблемы перевода текстов СМИ”, [w:] *Язык средств массовой информации*, 2008, s. 443–455.

Швейцер, А.Д., 1988, *Теория перевода*, Москва.
Язык средств массовой информации, 2008, М.Н. Володина (red.), Москва.

Słowniki

- PRSH: Jochym-Kuszlíkowa, L., Kossakowska, E., Stwarz, S., *Polsko-rosyjski słownik handlowy*, Warszawa–Kraków 1995.
 SFRP: Konopielko, B., *Słownik finansowy rosyjsko-polski*, Wrocław 1996.
 TM: Markowski, A., Rydzewski, A., *Technika mikrokomputerowa. Słownik pięcioletni*, Warszawa 1993.
 WSRP: *Wielki słownik rosyjsko-polski z kluczem polsko-rosyjskim*, J. Wawrzyńczyk (red.), Warszawa 2004.
 WST: *Wielki słownik techniczny rosyjsko-polski*, zespół redakcyjny: M. Marton, M. Boratyn, J. Januszkiewicz, A. Murawska, J. Szarski, E. Tabaczkiewicz, t. I–II, Warszawa 1983.
 НЭС: *Новый экономический словарь*, П.Я. Юрский (red.), изд. 3-е, Ростов на Дону 2008.
 БТСРЯ: *Большой толковый словарь русского языка*, С.А. Кузнецов (red.), Санкт-Петербург 1998.

Specialist terminology used in the Russian press as a translation problem

Summary

Specialist terms used in non-specialist articles in the press not only attract the reader's attention but also make the reception of a particular text difficult. Specialist terms frequently happen not to be understandable for the reader who does not specialize in a given field. Such terms are also perceived as elements connoting stylistic oddness.

Using Russian press articles viewed as texts to be translated into Polish, I attempt to demonstrate how difficult it is to apply the principle of faithfulness and – simultaneously – to observe the grammatical correctness of the text in the target language because translation involves a double interpretation activity and requires the selection of appropriate equivalents. What translators – especially students of Russian language studies attending translation courses – may find troublesome is their incompetence as translating specialist terminology frequently requires the knowledge of complete nomenclatures of particular sciences. A text containing numerous specialist terms lacks coherence, which makes the reception and translation processes even more complicated. Moreover, students find out – to their amazement – that numerous monolingual Russian and bilingual Russian-Polish dictionaries rarely include specialist terms.

However, this situation has some positive effects, especially for students of Russian language studies. While dealing with specialist terms, they have an opportunity to develop the good habit of consulting various reference works, including specialist dictionaries. What is then difficult to translate helps them to enrich their vocabulary in both languages and to practise the skill of selecting the most appropriate equivalents and stylistic devices to be employed in the text rendered in the target language. Furthermore, they acquire – at least partially – the knowledge of the science whose nomenclature they are required to learn in both languages, Russian and Polish.